

**Bryssel, 9. joulukuuta 2025
(OR. en)**

16638/25

**JAI 1887
COPEN 414
DROIPEN 163
CATS 82
FREMP 385**

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähtettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Ed. asiak. nro:	14959/25 + COR 1
Asia:	Ehdotus neuvoston päätelmiksi EU:n aineellisen rikosoikeuden mallisäännöksistä

Neuvosto (oikeus- ja sisäasiat) hyväksyi neuvoston päätelmät EU:n aineellisen rikosoikeuden mallisäännöksistä istunnossaan 8.–9. joulukuuta 2025. Neuvoston hyväksymä teksti on liitteessä.

Neuvoston päätelmät EU:n aineellisen rikosoikeuden mallisäännöksistä

Neuvosto palauttaa mieleen vuonna 2002 antamansa päätelmät rangaistusten yhdenmukaistamisessa noudatettavasta lähestymistavasta¹, vuonna 2009 antamansa päätelmät mallisäännöksistä, jotka ohjaavat neuvoston rikoslainsäädännöstä käymiä keskusteluja², ja vuonna 2024 antamansa päätelmät EU:n rikosoikeuden tulevaisuudesta: suositukset jatkotoimista³, ja toistaa, että edellä mainitut päätelmät kuvastavat neuvoston kantaa asiaan.

Neuvosto korostaa erityisesti vuonna 2002 antamiensa päätelmien 3 kohdan ja vuonna 2009 antamiensa päätelmien 1–10 kohdan merkitystä. Se toistaa, että on tarpeen varmistaa EU:n aineellisen rikosoikeuden eri säädöksissä toistuvien säännösten johdonmukaisuus ja yhtenäisyys EU:n säännösten kanssa, jotta voidaan helpottaa EU:n säännösten täytäntöönpanoa kansallisessa lainsäädännössä ja niiden tulkintaa ja taata samalla tarvittava joustavuus. Tässä yhteydessä korostetaan suuntaviivojen ja mallimääräysten merkitystä lainsäädäntöneuvottelujen helpottamisessa.

Neuvosto muistuttaa, että vuoden 2009 päätelmissä hyväksyttiin joukko päätelmien liitteessä II esitettyjä mallisäännöksiä, joita ”on tarkoitus käyttää pohjana neuvoston käsitellessä tulevaisuudessa sellaisia lainsäädäntöaloitteita, jotka saattavat sisältää rikosoikeudellisia säännöksiä”.

Neuvosto toteaa, että se käynnisti vuonna 2024 prosessin mallisäännösten päivittämiseksi ja tarvittaessa niiden soveltamisalan laajentamiseksi niiden lukuisten EU:n rikosoikeuden säädösten valossa, jotka on hyväksytty sen jälkeen, kun Lissabonin sopimus tuli voimaan vuonna 2009. Prosessin tuloksena laadittiin päivitetty mallisäännökset, jotka esitettiin puheenjohtajavaltio Unkarin joulukuussa 2024 laatimassa selvityksessä. Samassa yhteydessä korostettiin, että aineellista rikosoikeutta koskevissa tulevilla säädöksissä olisi noudatettava näissä sovitussa mallisäännöksissä esitettyä lähestymistapaa mahdollisimman tarkkaan.

¹ 9141/02.

² 16542/1/09 REV2.

³ 10984/24.

Tämän perusteella neuvosto katsoo aiheelliseksi hyväksyä seuraavassa esitetyt päivitettyt mallisäännökset. Se korostaa, ettei mallisäännösten pitäisi olla lainsäätäjiä sitovia vaan ne muodostavat välineistön, josta lainsäätäjät voivat valita säännökset, jotka ne katsovat tarpeellisiksi sisällyttää kulloiseenkin säädökseen. Välineistö ohjaa neuvoston työtä kaikkien tulevien EU:n aineellista rikosoikeutta koskevien ehdotusten parissa. Mallisäännöksissä määritellään asiaankuuluvien säännösten sovittu vakiomuotoilu, jotta voidaan varmistaa eri säädösten johdonmukaisuus, yhtenäisyys ja tehokkuus. Ne eivät vaikuta millään tavoin perussopimusten mukaisiin komission tai lainsäätäjien oikeuksiin eikä niissä ennakoida neuvoston kantaa siihen, sisällytetäänkö jokin näihin neuvoston päätelmiin perustuva säännös tiettyyn tulevaan säädökseen. Hakasulkeilla ja kursiivilla on yksilöity ne säännökset, joiden sisällyttäminen tiettyyn säädökseen edellyttäisi (neuvoston mielestä) erityisen vahvoja perusteluja (ottaen huomioon erityiset olosuhteet). Asiaa koskevissa neuvotteluissa olisi otettava huomioon myös tarve lisätä säännöksiä tai muita elementtejä.

Neuvosto pyytää Euroopan parlamenttia ja komissiota panemaan merkille mallisäännökset ja jatkamaan jäsenelinten välistä vuoropuhelua yhteisten mallisäännösten määrittelyä.

EU:N RIKOSOIKEUDEN MALLISÄÄNNÖKSET

A. RIKOKSET

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että seuraava menettely on rikos, kun se tehdään tahallisesti:

B. YLLYTYS, AVUNANTO JA YRITYS

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yllytyksestä ja avunannosta [... artiklan] soveltamisalaan kuuluvaan tahalliseen rikokseen voidaan rangaista rikoksena.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yrityksestä tehdä [... artiklan] soveltamisalaan kuuluva tahallinen rikos voidaan rangaista rikoksena.

C. LUONNOLLISILLE HENKILÖILLE MÄÄRÄTTÄVÄT SEURAAMUKSET

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun luonnollinen henkilö tekee [... artiklan] soveltamisalaan kuuluvan rikoksen, kyseisestä rikoksesta voidaan määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia rikosoikeudellisia seuraamuksia.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että [... artiklan] soveltamisalaan kuuluvista rikoksista voidaan määrätä enimmäiskestoltaan vähintään [yhden/kahden/viiden/kymmenen] vuoden vankeusrangaistus.
- [3. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luonnollisille henkilöille, jotka ovat tehneet [... artiklan] soveltamisalaan kuuluvia rikoksia, voidaan määrätä rikosoikeudellisia tai muita kuin rikosoikeudellisia seuraamuksia tai toimenpiteitä, joihin voivat kuulua seuraavat:*

a) *velvoite*

i) *... ; tai*

ii) *...;*

- b) *sakot, jotka ovat oikeassa suhteessa menettelyn vakavuuteen;*
- c) *julkisen rahoituksen epääminen, mukaan lukien kielto osallistua tarjouskilpailumenettelyihin sekä avustusten, käyttöoikeuksien ja toimilupien epääminen;*
- d) *kielto toimia oikeushenkilössä saman tyyppisessä johtavassa asemassa kuin se, jota on käytetty rikoksen tekemiseen;*
- e) *asiaankuuluvaan rikokseen johtaneen toiminnan harjoittamista koskevien lupien ja hyväksyntöjen peruuttaminen.]*

D. RASKAUTTAVAT [JA LIEVENTÄVÄT] ASIANHAARAT

1. Raskauttavat asianhaarat⁴

Siltä osin kuin seuraavat olosuhteet eivät kuulu [... artiklan] soveltamisalaan kuuluvien rikosten tunnusmerkistötekijöihin, jäsenvaltioiden on varmistettava, että [asiaankuuluvan artiklan] soveltamisalaan kuuluvien rikosten yhteydessä raskauttavana asianhaarana voidaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti pitää yhtä tai useampaa seuraavista olosuhteista:

a)....;

b)....

⁴ Mallisäännöksiin kuuluu myös seuraava johdanto-osan mallikappale: ”Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että vähintään yksi tässä direktiivissä säädetyistä raskauttavista [ja lieventävistä] asianhaaroista säädetään mahdolliseksi raskauttavaksi [tai lieventäväksi] asianhaaraksi niiden oikeusjärjestelmässä sovellettavien sääntöjen mukaisesti.”

[2. *Lieventävät asianhaarat*

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että [asiaankuuluvan artiklan] soveltamisalaan kuuluvien rikosten yhteydessä lieventävänä asianhaarana voidaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti pitää yhtä tai useampaa seuraavista olosuhteista:

a) ...;

b) ...]

E. OIKEUSHENKILÖIDEN VASTUU

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että oikeushenkilöt voidaan saattaa vastuuseen [... artiklan] soveltamisalaan kuuluvista rikoksista, jotka on kyseisten oikeushenkilöiden hyväksi tehnyt joko yksin tai asianomaisen oikeushenkilön toimielimen jäsenenä toimien luonnollinen henkilö, jonka johtava asema kyseisessä oikeushenkilössä perustuu johonkin seuraavista, jäljempänä 'johtava henkilö':

a) valta edustaa oikeushenkilöä;

b) valtuus tehdä päätöksiä oikeushenkilön puolesta; tai

c) valtuus käyttää määräysvaltaa oikeushenkilössä.

[2. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että oikeushenkilöt voidaan saattaa vastuuseen [... artiklan] soveltamisalaan kuuluvista rikoksista, jos johtava henkilö on laiminlyönyt ohjaus- tai valvontatehtävänsä siten, että johtavan henkilön alaisuudessa toimiva luonnollinen henkilö on voinut tehdä jonkin [... artiklan] soveltamisalaan kuuluvan rikoksen kyseisen oikeushenkilön hyväksi.]*

3. Tämän artiklan 1 [tai 2] kohdan mukainen oikeushenkilöiden vastuu ei estä rikosoikeudellisten menettelyjen aloittamista sellaisia luonnollisia henkilöitä vastaan, jotka tekevät [... artiklan] soveltamisalaan kuuluvia rikoksia, yllyttävät niihin tai avustavat niissä.

F. OIKEUSHENKILÖILLE MÄÄRÄTTÄVÄT SEURAAMUKSET

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun oikeushenkilö saatetaan [... artiklan] nojalla vastuuseen, kyseisestä rikoksesta voidaan määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia rikosoikeudellisia tai muita kuin rikosoikeudellisia seuraamuksia tai toimenpiteitä.
2. Tehokkaiisiin, oikeasuhteisiin ja varoittaviin rikosoikeudellisiin tai muihin kuin rikosoikeudellisiin seuraamuksiin tai toimenpiteisiin kuuluvat rikosoikeudelliset tai muut kuin rikosoikeudelliset sakot ja niihin voi kuulua muita rikosoikeudellisia tai muita kuin rikosoikeudellisia seuraamuksia tai toimenpiteitä, kuten
 - a) oikeuden menettäminen julkisista varoista myönnettäviin etuuksiin tai tukiin;
 - b) julkisen rahoituksen epääminen, mukaan lukien kielto osallistua tarjouskilpailumenettelyihin sekä avustusten ja käyttöoikeuksien epääminen;
 - c) kielto harjoittaa liiketoimintaa;
 - d) rikokseen johtaneen toiminnan harjoittamista koskevien lupien ja hyväksyntöjen peruuttaminen;
 - e) tuomioistuimen valvontaan asettaminen;
 - f) tuomioistuimen päätös, jolla oikeushenkilö määrätään purettavaksi;
 - g) rikoksen tekemiseen käytettyjen tilojen sulkeminen;
 - h) jos asiaan liittyy yleinen etu, sellaisen tuomioistuimen päätöksen julkaiseminen kokonaan tai osittain, joka koskee tehtyä rikosta sekä määrättyjä seuraamuksia tai toimenpiteitä, sanotun kuitenkin rajoittamatta yksityisyyttä ja henkilötietojen suojaa koskevien sääntöjen soveltamista.

- [3. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun oikeushenkilö saatetaan E artiklan 1 kohdan nojalla vastuuseen [... artiklan] soveltamisalaan kuuluvista rikoksista, niistä voidaan määrätä rikosoikeudellisia tai muita kuin rikosoikeudellisia sakkoja. Tällaisten sakkojen määrän on oltava oikeassa suhteessa menettelyn vakavuuteen ja asianomaisen oikeushenkilön yksilöllisiin, taloudellisiin ja muihin olosuhteisiin. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tällaisten sakkojen enimmäistaso on vähintään*
- a) *[... artiklan] soveltamisalaan kuuluvissa rikoksissa*
- i) *[5 prosenttia] oikeushenkilön maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta joko rikoksen tekemistä edeltäneellä tilikaudella tai sakon määräämispäätöstä edeltäneellä tilikaudella; tai vaihtoehtoisesti*
- ii) *[enintään 40 000 000:aa] euroa vastaava määrä;*
- b) *[... artiklan] soveltamisalaan kuuluvissa rikoksissa*
- i) *[1/3 prosenttia] oikeushenkilön maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta joko rikoksen tekemistä edeltäneellä tilikaudella tai sakon määräämispäätöstä edeltäneellä tilikaudella; tai vaihtoehtoisesti*
- ii) *[8/24 miljoonaa] euroa vastaava määrä.⁵*
4. *Jäsenvaltiot voivat vahvistaa sääntöjä sellaisia tapauksia varten, joissa sakon määrää ei ole mahdollista määrittää käyttäen perusteena oikeushenkilön maailmanlaajuisista kokonaisliikevaihtoa rikoksen tekemistä edeltäneellä tilikaudella tai sakon määräämispäätöstä edeltäneellä tilikaudella.]*

⁵ Kynnysarvojen olisi oltava oikeassa suhteessa kyseisessä säädöksessä luonnollisille henkilöille määrättävien seuraamusten tasoihin, ja niissä olisi otettava huomioon vaihtoehtoiset kynnysarvot, jotka on hyväksytty ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin annettussa direktiivissä (EU) 2024/1203 ja unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten ja seuraamusten määrittelystä annettussa direktiivissä (EU) 2024/1226.

G. LAINKÄYTTÖVALTA

1. Kunkin jäsenvaltion on ulotettava lainkäyttövaltansa [... artiklan] soveltamisalaan kuuluviin rikoksiin, jos
 - a) rikos on tehty kokonaan tai osittain sen alueella;
 - b) rikos on tehty aluksella tai ilma-aluksessa, joka on rekisteröity kyseisessä jäsenvaltiossa tai joka purjehtii sen lipun alla; tai
 - c) rikoksentekijä on sen kansalainen.

2. Jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle päätöksestään ulottaa lainkäyttövaltansa yhteen tai useampaan [... artiklan] soveltamisalaan kuuluvista rikoksista, jotka on tehty sen alueen ulkopuolella, jos
 - a) rikoksentekijän vakinainen asuinpaikka on sen alueella;
 - b) rikos on tehty sen alueelle sijoittautuneen oikeushenkilön hyväksi;
 - c) rikos on tehty yhtä tai useampaa sen kansalaista tai sellaista henkilöä vastaan, jonka vakituinen asuinpaikka on kyseisessä jäsenvaltiossa; tai

[(...)]

- [3. *Jäsenvaltioiden on 1 kohdan [...] alakohdan soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa varmistettava, että niiden lainkäyttövallan harjoittamisen ehtona ei ole, että syyte voidaan nostaa vain uhrin rikoksen tekopaikassa tekemän ilmoituksen perusteella tai rikoksen tekopaikkana olevan valtion ilmiannon perusteella.*]

H. VANHENTUMISAJAT⁶

1. Jäsenvaltioiden on säädettävä vanhentumisajasta, [joka on oikeassa suhteessa rikoksen vakavuuteen ja] jonka puitteissa [...] artiklan soveltamisalaan kuuluvien rikosten tutkinta, niihin liittyvien syytetoimien toteuttaminen, oikeudenkäynti ja niistä tuomitseminen on mahdollista riittävän pitkään sen jälkeen kun kyseiset rikokset on tehty, jotta niitä voidaan torjua tehokkaasti.
- [2. *Sellaisten rikosten, joista voidaan määrätä vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään [...] vuotta, 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvan vanhentumisajan on oltava vähintään [...] vuotta.*
3. *Jäsenvaltioiden on säädettävä vähintään [...] vuoden pituisesta vanhentumisajasta, joka alkaa [...] artiklan soveltamisalaan kuuluvasta rikoksesta lainvoiman saaneen tuomion päivämäärästä ja jonka puitteissa seuraavat seuraamukset voidaan panna täytäntöön kyseisen tuomion jälkeen:*
 - a) *yli [...] vankeusrangaistus; tai vaihtoehtoisesti*
 - b) *vankeusrangaistus rikoksesta, josta voidaan määrätä enimmäiskestoltaan vähintään [...] vuoden vankeusrangaistus.*
4. *Poiketen siitä, mitä 2 ja 3 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat säätää vanhentumisajasta, joka on alle [...] vuotta mutta vähintään [...] vuotta, edellyttäen, että tällainen vanhentumisaika voidaan keskeyttää tai pysäyttää tiettyjen toimien vuoksi.]*

⁶ Myös seuraava johdanto-osan mallikappale on osa mallisäännöksiä: ”Jäsenvaltioiden olisi vahvistettava vanhentumisaikoja koskevat säännöt, jotta ne voivat torjua tässä direktiivissä tarkoitettuja rikoksia tuloksellisesti, sanotun kuitenkin rajoittamatta sellaisten kansallisten sääntöjen soveltamista, joissa ei aseteta tutkintaa, syytetoimia ja täytäntöönpanoa koskevia vanhentumisaikoja.”

I. TILASTOTIEDOT

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että käytössä on järjestelmä [... artiklan] soveltamisalaan kuuluvia rikoksia koskevien olemassa olevien anonymisoitujen tilastotietojen keruuta, tuottamista ja jakamista varten.
- [2. *Jäsenvaltioiden on toimitettava, sanotun kuitenkaan rajoittamatta muissa unionin säädöksissä säädettyjen raportointivelvoitteiden soveltamista, komissiolle vuosittain 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvat tilastotiedot, jos ne ovat saatavilla keskustasolla, ja niihin on sisällyttävä vähintään olemassa olevaa tietoa seuraavista:*
 - a) *niiden rikosten lukumäärä, jotka on rekisteröity tai joista on annettu tuomio jäsenvaltiossa;*
 - b) *niiden oikeustapausten määrä, joiden käsittely on lopetettu, myös asianomaisen rikoksen vanhentumisajan päättymisen vuoksi;*
 - c) *niiden luonnollisten henkilöiden lukumäärä, jotka on asetettu syytteeseen.]*

[J. KOULUTUS

Jäsenvaltioiden on edistettävä erityiskoulutusta, jota annetaan tuomareille, syyttäjille, poliiseille ja oikeuslaitoksen henkilöstölle sekä rikosoikeudellisissa menettelyissä ja tutkintatoimissa mukana olevalle toimivaltaisten viranomaisten henkilöstölle ja joka liittyy tämän direktiivin tavoitteisiin ja on tarkoituksenmukaista tällaisten tuomarien, syyttäjien, poliisien ja oikeusalan työntekijöiden sekä toimivaltaisten viranomaisten henkilöstön tehtävien kannalta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tuomioistuinten riippumattomuutta ja eri tapoja, joilla oikeuslaitokset ovat järjestäytyneet unionissa.]